

ARTDATABANKEN

Sveriges groddjur – Amphibia

OM GRODDJUR

Groddjur fascinerar! Att följa hur snabbsimmande yngel i vatten genomgår förvandlingen till landlevande varelser är att uppleva ett av naturens många under. Alla små grodor som plötsligt verkar finnas överallt på fuktiga stigar gör också att många kan få tillfälle att uppleva och följa deras utveckling.

Groddjuren lever både i vatten och på land, därför har de fått namnet Amphibia. Det kommer från grekiskan och betyder ”att leva på båda sidorna” vilket syftar på de två olika miljöer som groddjuren lever i under sin livscykel. Kanske är det just denna egenskap som gör att de dyker upp som förklädda prinsar och i andra skepnader i sagor och dikter?

Systematisk översikt

Det finns ungefär 8 500 olika arter av groddjur i världen. I Sverige finns 13 arter, varav två är salamandrar, tre är paddor och åtta är grodor. Svenska salamandrar och paddor bildar var sin familj (vattensalamandrar, paddor) medan grodorna delas in i fyra familjer (lökgrodor, lövgrodor, klockgrodor och egentliga grodor). Den största svenska grodfamiljen (Ranidae – egentliga grodor) innefattar fem arter, varav tre är s.k. brungrodor (släktet *Rana* – långbensgroda, vanlig groda och åkergroda) och två är s.k. gröngrodot (släktet *Pelophylax* – ätlig groda och gölgroda).

De svenska arterna listas nedan i systematisk ordning. Efter artnamnet står deras placering inom EU-lagstiftningen samt deras rödlistekategori enligt den svenska rödlistan 2020 (termerna förklaras i texten nedan).

- ◆ Ordning Caudata stjärtgroddjur
 - Familj vattensalamandrar Salamandridae
 - större vattensalamader *Triturus cristatus* – Bilaga 2 och 4, LC
 - mindre vattensalamander *Lissotriton vulgaris* – LC
 - tidigare *Triturus vulgaris*
- ◆ Ordning Anura stjärtlösa groddjur
 - Familj klockgrodor Bombinatoridae
 - klockgroda *Bombina bombina* – Bilaga 2 och 4, LC
 - Familj lökgrodor Pelobatidae
 - lökgroda *Pelobates fuscus* – Bilaga 4, VU
 - Familj paddor Bufonidae
 - vanlig padda *Bufo bufo* LC
 - strandpadda (stinkpadda) *Epidalea calamita* – Bilaga 4, NT
 - tidigare *Bufo calamita*
 - gröNFLäckig padda *Bufo viridis* – Bilaga 4, VU
 - tidigare *Bufo viridis*
 - Familj lövgrodor Hylidae
 - lövgroda *Hyla arborea* – Bilaga 4, LC
 - Familj egentliga grodor Ranidae
 - vanlig groda *Rana temporaria* – Bilaga 5, LC
 - åkergroda *Rana arvalis* – Bilaga 4, LC
 - långbensgroda *Rana dalmatina* – Bilaga 4, NT
 - ätlig groda *Pelophylax esculentus* – Bilaga 5, LC
 - tidigare *Rana esculenta*
 - gölgroda *Pelophylax lessonae* – Bilaga 4, VU
 - tidigare *Rana lessonae*

Fridlysning

Alla groddjur i Sverige är fridlysta enligt artskyddsförordningen (SFS 2007:845). Detta innebär att det är förbjudet att utan särskilt tillstånd:

- ♦ döda, skada, fånga eller på annat sätt samla in exemplar
- ♦ ta bort eller skada ägg, rom, larver eller bon.

Det finns dock undantag från fridlysningen. Undantagen gäller vanlig padda, åkergroda, vanlig groda samt mindre vattensalamander och innebär att:

- ♦ enstaka exemplar tillfälligt får fångas in för studier, om de inte flyttas från den plats där de fångades och snarast släpps tillbaka på samma plats
- ♦ ägg (rom) och larver (yngel) får samlas in om
 - det sker i liten omfattning för studie av äggens eller larvernas utveckling till fullbildade djur
 - det insamlade materialet snarast eller efter fullbordad metamorfos återutsätts på den plats där materialet samlades in
 - insamlingen inte har något kommersiellt syfte.

Art- och habitatdirektivet

De flesta av våra groddjur omfattas av EU:s art- och habitatdirektiv (92/43/EEG), som syftar till att säkra den biologiska mångfalden inom EU. Arterna i direktivet delas in i tre olika bilagor beroende på det skydd de behöver. Våra groddjur är upptagna i alla tre bilagorna:

- ♦ *Bilaga 2-arter* vars livsmiljö ska skyddas. Innebär att särskilda bevarandeområden, Natura 2000-områden, behöver utses. Omfattar klockgroda och större vattensalamander.

- ♦ *Bilaga 4-arter* som kräver noggrant skydd. Omfattar strandpadda, grönfläckig padda, gölgroda, klockgroda, lövgroda, lökgroda, åkergroda, långbensgroda samt större vattensalamader.
- ♦ *Bilaga 5-arter* som kan behöva särskilda förvaltningsåtgärder om det finns risk att de minskar. Omfattar ätlig groda och vanlig groda.

Rödlista

Många arter minskar i utbredning eller antal och en del riskerar att dö ut. Därför har vi i Sverige, och många andra länder, en nationell rödlista som uppdateras regelbundet. Rödlistebedömningen baseras på kriterier från Internationella Naturvårdsunionen (IUCN). Målet är att så objektivt som möjligt bedöma den aktuella utdöenderisken.

Rödlistade arter klassificeras inom sex kategorier: *Nationellt utdöd* (RE), *Akut hotad* (CR), *Starkt hotad* (EN), *Sårbar* (VU), *Nära hotad* (NT) eller *Kunskapsbrist* (DD). De som benämns som "hotade arter" tillhör kategorierna CR, EN och VU. Arterna i kategorierna NT och DD är rödlistade, men inte hotade. Arter som varken är rödlistade eller bedöms riskera att dö ut klassificeras som *Livskraftiga* (LC).

Rödlistningen är en strikt bedömning av utdöenderisken utifrån kriterier som populationsutveckling, populationsstorlek och utbredningsområdets storlek och den tar inte hänsyn till om det finns ett åtgärdsprogram eller någon lagstiftning som skyddar arten.

Fem svenska groddjursarter är upptagna på Rödlistan 2020. Tre arter klassas som Sårbara (VU) grönfläckig padda, lökgroda och gölgroda. Två arter klassas som nära hotad (NT) långbensgroda och strandpadda. Resten av groddjursarterna har klassificerats som *Livskraftiga* (LC).

Levnadssätt

Groddjuren lever största delen av året på land, där de letar föda, vilar och övervintrar. Övervintringsställena kan vara olika håligheter eller kan finnas under stockar, stenar, trärdötter och i stenhögar. De måste vara frostfria. Lökgroda övervintrar genom att gräva ner sig i sandig mark. Vissa arter (t.ex. större vattensalamander, vanlig padda) kan hittas i husgrunder och källare. Strandpadda och grönfläckig padda kan förutom i håligheter övervintra i klippskrevor och sandslänter (bara strandpadda). På våren söker sig de könsmogna djuren till lämpliga dammar eller andra vattensamlingar där de kan para sig och lägga rom.

Groddjur förekommer i skilda miljöer och kan ha olika habitatkrav. Lokal för ätlig groda och gölgroda. Lindalsgölen, Östergötland. Foto Jan Pröjts.

Hos grodor och paddor samlas hanarna kring vattensamlingarna och försöker locka till sig honor genom sin ”sång”, sitt spel. Varje art har sitt speciella läte. Hanarna hoppar upp på ryggen på honorna, omfamnar dem inför parningen och stannar tills parningen är över – de bildar amplexuspar (amplexus betyder på latin ”omslingrande”, ”livtag” eller ”famntag”). Anledningen är att grodor och paddor har **yttre befruktning** – hanen befruktar äggen (rommen) samtidigt som honan lägger dem i vattnet. Grodorna lägger sin rom i klumpar medan paddorna lägger sin rom i långa strängar.

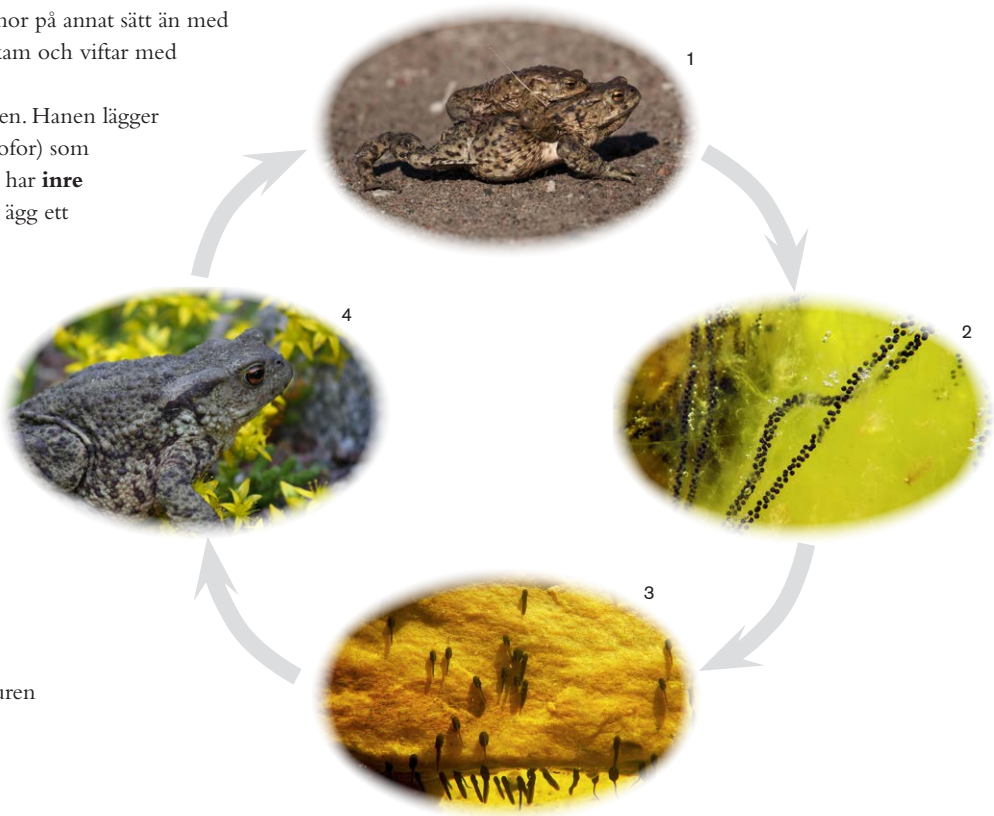

Lokal för bl.a. mindre vattensalamander, vanlig padda, grönfläckig padda och långbensgroda. Utklippan, Blekinge. Foto Jan Pröjts.

Hos salamandrar lockar hanarna till sig honor på annat sätt än med läten – de ligger i vattnet, visar upp sin ryggkam och viftar med stjärten.

Ryggkammen utvecklas inför leken på våren. Hanen lägger en geléklump med ett spermapaket (spermatofor) som honan tar upp genom kloaken – salamandrar har **inre befruktning**. Honorna vecklar sedan in sina ägg ett och ett i vattenvegetationen.

Groddjurslarverna, ynglen, lever i vattnet och andas med gälar fram till metamorfosen (omvandlingen), då de förvandlas och börjar andas med lungor. Därefter lämnar ungarna vattnet för att tillbringa livet på land tills de själva blir köns mogna (vuxna djur, adalter). Det kan ta lite olika lång tid, två eller upp till fyra år, beroende på vilken art det är och hur mycket föda som finns. Hos grodor och paddor blir hanarna oftast köns mogna ett år tidigare än honorna. Då återvänder de till vattnet för att leka. De vuxna djuren återvänder ofta till samma lekvatten varje år medan de yngre djuren ofta sprider sig till nya lekvatten.

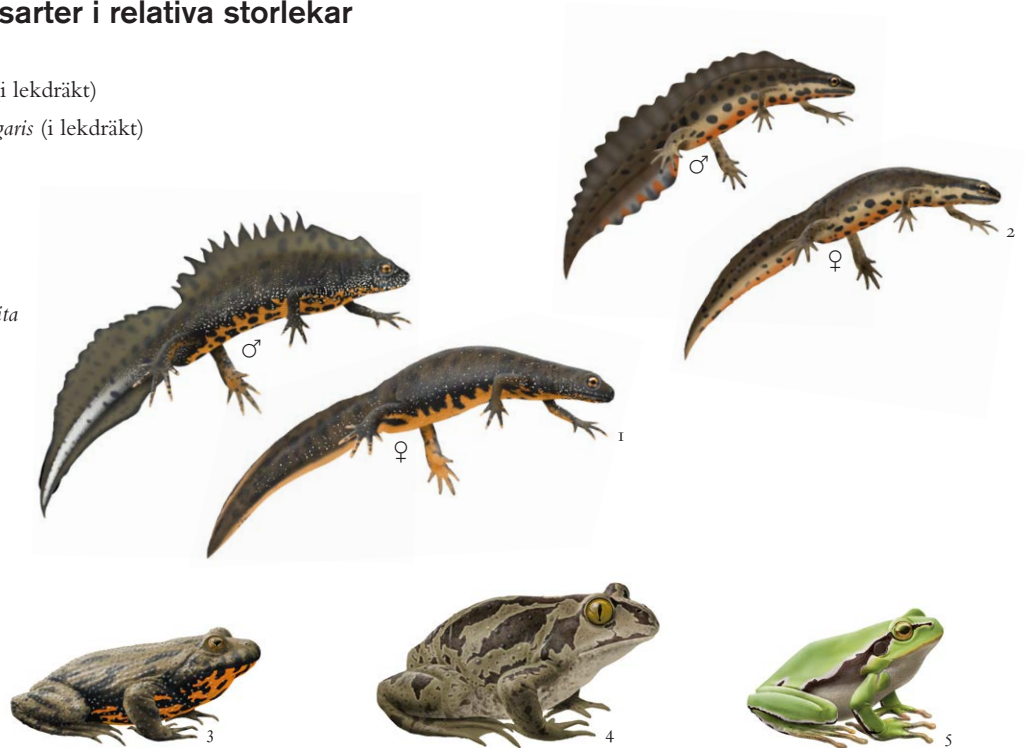

Exempel på livscykel för vanlig padda. Foto: 1 Allan Wallberg, 2 och 3 Per Nyström, 4 Bengt Stridh.

SVENSKA GRODDJUR

Samtliga svenska groddjursarter i relativa storlekar

1. större vattensalamader *Triturus cristatus* (i lekdräkt)
2. mindre vattensalamander *Lissotriton vulgaris* (i lekdräkt)
3. klockgroda *Bombina bombina*
4. lökgroda *Pelobates fuscus*
5. lövgroda *Hyla arborea*
6. vanlig padda *Bufo bufo*
7. strandpadda (stinkpadda) *Epidalea calamita*
8. gröんfläckig padda *Bufo viridis*
9. långbensgroda *Rana dalmatina*
10. vanlig groda *Rana temporaria*
11. åkergroda *Rana arvalis* (♂ i lekdräkt)
12. ätlig groda *Pelophylax esculentus*
13. gölgroda *Pelophylax lessonae*

Djuren är avbildade i relativ storlek i förhållande till varandra, inte i verklig storlek.

UTSEENDE

Nedan beskrivs de typiska fältkännetecken för de olika groddjursstadierna. Svårighetsgraden i artbestämningen skiljer sig mellan olika stadier och artgrupper. Som regel kan man säga att aduler samt alla stadier av salamandrar går att bestämma till artnivå i fält med relativ hög säkerhet. Adulter av grodor och paddor har dessutom artspecifika läten, som du kan lyssna på.

Tips för artbestämning

Titta alltid på flera av kännetecknen hos aduler. De som beskrivs med ”oftast” är inte alltid tydliga eftersom de varierar och kan överlappa mellan förväxlingsarterna. De mest svårbestämda arterna är brunrodorna i släktet *Rana* (långbensgroda, vanlig groda och åkergroda). Om du känner dig osäker kan du prova att använda bestämningsnyckeln eller få hjälp genom att kontakta oss.

Artbestämning av ägg (rom) och larver (yngel) är svår och man får ofta nöja sig med bestämning till artgrupp (vattensalamandrar, paddor och grodor). Den informationen är också intressant och värdefull vid eventuell rapportering!

Glöm inte att alla groddjur i Sverige är fridlysta och inte får hanteras utan tillstånd. Undantag gäller för mindre vattensalamander, vanlig padda, vanlig groda och åkergroda. Enstaka exemplar av dessa arter får man fånga och studera under förutsättning att de inte flyttas samt snarast släpps ut på samma plats där de fångats.

Utseende ägg

Salamandrar lägger sina ägg ett och ett invirade i vattenvegetationen. Mindre vattensalamander har mindre och lite mer färgade ägg än större vattensalamander.

Paddor lägger sin rom i strängar. Beroende på art är strängarna lite olika långa och tjocka. Vanlig padda har långa strängar invirade i vegetationen. Strandpaddans romsträngar är tunna och ofta kortare än 2 m och ligger löst på botten. Grönfläckig padda har ca 2 m långa romsträngar som normalt fästs vid vegetation eller kan ligga löst på botten.

Grodornas rom ligger i klumpar. Man kan med lite träning skilja på rom från olika arter eftersom klumparna läggs på olika ställen i vattnet. De har dessutom lite olika form och till viss del även olika färg.

Ägg av mindre vattensalamander. Foto Per Nyström.

Romsträngar av vanlig padda ligger invirade i vegetationen. Foto Per Nyström.

Lökgroda har korvformade romklumpar. Foto Per Nyström.

Romsträngar av strandpadda ligger löst på botten. Foto Jan Pröjts.

Romklump av långbensgroda och romsträng av vanlig padda. Långbensgrodas romklumpar ligger under vatten, ofta invirade i vegetationen. Foto Per Nyström.

Rom av vanlig groda. Hittas ofta tillsammans med rom av åkergroda. Foto Per Nyström.

Åkergroda med rom. Foto Per Nyström.

Utseende yngel

Salamandrarnas larver liknar de vuxna djuren men har gälbuskar på vardera sidan av huvudet som gör att de kan andas under vattnet. Larven av större vattensalamander är upp till 7 cm lång, har utdragen svansspets med svart linje och svarta fläckar. Mindre vattensalamanders larv är upp till 4 cm lång med jämnt avsmalnade svans utan fläckar.

Paddornas yngel är väldigt mörka (nästan svarta) medan grodornas yngel är ljusare (bruna). Paddornas yngel är inte skygga och ses ofta simmande i vattnet. Det är svårt att se vilken art ett yngel tillhör utan att fånga det och studera det noga. Ofta behövs det mikroskop för att se de detaljer som skiljer arterna åt.

Längre fram på säsongen är det lättare att skilja på yngel av lökgroda (bruna och väldigt stora, över 10 cm långa) samt gölgroda och ätlig groda (grönaktiga och stora, upp till 10 cm långa).

Paddyngel i hållkar under vatten. Foto Per Nyström.

Larv av större vattensalamander. Foto Lars Bergendorf.

Larv av större vattensalamander. Foto Per Nyström.

Larv av mindre vattensalamander. Foto Per Nyström.

Yngel av lökgroda. Foto Per Nyström.

Yngel av ätlig groda. Foto Hans A. Olsvik.

Utseende adulter

Salamandrarna är ödlelika med svans och under leken utvecklar hanarna en karaktäristisk ryggekam.

Det lättaste sättet att skilja en groda från en padda är att titta på huden. Paddornas hud är tydligt vårtig. De har dessutom två stora giftkörtlar på huvudet, s.k. parotidkörtlar. De hoppar sällan utan kravlar sig fram. Paddor har ingen speciell lekdräkt.

Grodornas hud är vanligtvis slät och kroppsformen uppfattas ofta som slankare än paddornas. Med undantag för åkergrodan, där hanen kan bli vackert ljusblå, har grodor ingen speciell lekdräkt.

2 Hane i lekdräkt. Foto Per Nyström.

3 Hona undersida. Foto Sven Johansson.

Större vattensalamander

- 1 Svart, knottig hud (framförallt landlevande stadier)
Saknar ränder både på sidan och uppe på huvudet
Gul/orange täspetsar
- 2 Hane – delad ryggekam och silverrand längs svansen under leken
- 3 Hona – gul (orange) längs undersidan av svansen

Storlek adult: upp till 16 cm

Förväxlingsart: mindre vattensalamander

1 Hona på land. Foto Sven Johansson.

Hona. Foto Per Nyström.

2 Hane i lekdräkt. Foto Per Nyström.

Mindre vattensalamander

- 1 Brunaktig, relativt slät hud
- 2 Mörk linje på huvudets sidor som ser ut att gå genom ögat
- 3 Tre långsgående ränder på huvudet
- 4 Hane – vågig ryggkam från svanstippen till huvudet under leken

Storlek adult: upp till 10 cm

Förväxlingsart: större vattensalamander

1 Hona på land. Foto Lars Bergendorf.

2 Hane på land. Foto Per Nyström.

3 Hona på land. Foto Per Nyström.

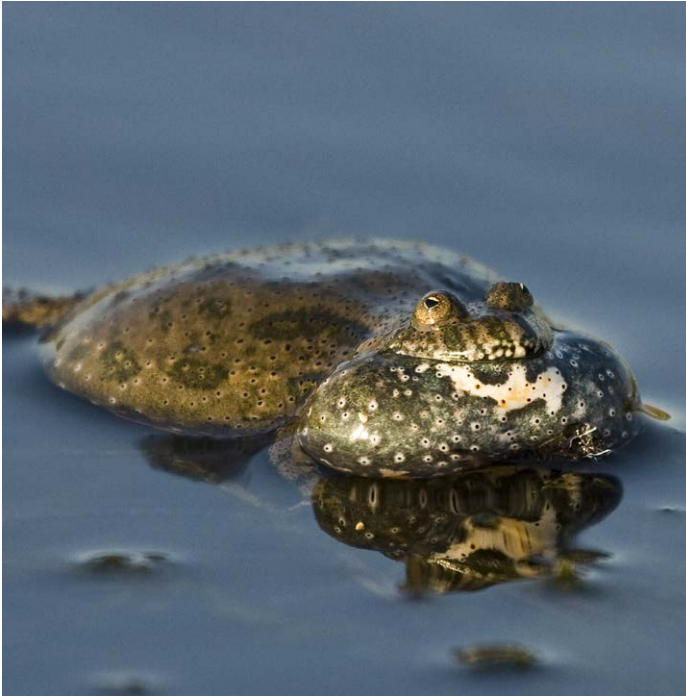

4 Hane i leikdräkt. Foto Per Nyström.

Klockgroda

- 1 Vårtig hud
- 2 Svart och orangeröd buk
- 3 Trekantig pupill

Storlek adult: upp till 6 cm

3 Spelande hane. Foto Peter Helperin.

2 Undersida. Foto Mats Haglund.

1,3 Foto Lars Bergendorf.

Lövgroda

- 1 Klargrön
 - 2 Sugskivor på tår och fingrar
- Storlek adult: upp till 5 cm*

Spelande hane. Foto Per Holliland.

1,2 Foto Mats Haglund.

Lökgroda

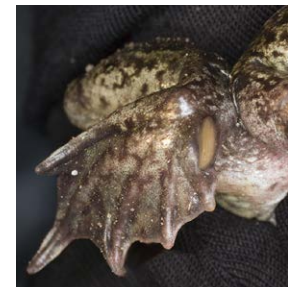
- 1 Ovansida med stora mörka fläckar
 - 2 Ljus undersida
 - 3 Slät hud
 - 4 Vertikal pupill i dagsljus, vanligen rund i mörker
 - 5 Stor hård grävknöl
- Storlek adult: upp till 8 cm*

1,4 Foto Lars Bergendorf.

2,3,4 Foto Per Holliland.

5 Foto Pia Hertonsso.

Vanlig padda

1 Mer eller mindre enfärgat brunsvart

2 Orange- eller rödaktig iris

Storlek adult: upp till 12 cm

1,2 Foto Pavel Bina.

1,2 Tre individer i amplexus. Foto Martin Oomen.

1,2 Amplexuspar. Foto Lars Bergendorf.

1,2 Foto Bengt Stridh.

Strandpadda

- 1 Grön- och brunmöstrad
- 2 Gult streck längs ryggen
- 3 Gulgrön iris

Storlek adult: upp till 8 cm

1,2,3 Foto Jan Pröjts.

1,2 Spelande hane. Foto Lars Bergendorf.

Grönfläckig padda

- 1 Grönfläckig
- 2 Grönaktig iris

Storlek adult: upp till 10 cm

1 Foto Lars Bergendorf.

1,2 Foto Per Holliland.

Vanlig groda

- 1 Trubbig nos
- 2 Oftast fläckig buk
- 3 Liten, mjuk grävknöl – tydligt mindre än halva innetån ("tummen")

Storlek adult: upp till 11 cm

Förväxlingsarter: långbensgroda, åkergroda

1,2 Foto Jan-Åke Noresson.

1 Foto Per Nyström.

2 Foto Per Nyström.

3 Foto Per Nyström.

Foto Peter Helperin.

Långbensgroda

- 1 Smal, spetsig och lång nos, slankt utseende
Oftast rosa eller laxfärgad buk
- 2 Stor trumhinna placerad nära ögat
- 3 Medelstor grävknöl
Rödaktiga täleder under bakfoten

Storlek adult: upp till 8 cm

Förväxlingsarter: åkergroda, vanlig groda

1,2 Foto Johan Södercrantz.

3 Foto Per Nyström.

1 Foto Andreas Grabs.

Åkergroda

- 1 Spetsig nos
Oftast ljus buk
Har ofta svarta distinkta fläckar på sidorna
- 2 Hane – ofta blå i lekdräkt
Stor, hård grävknöl – minst lika stor som halva inntån ("tummen")

Storlek adult: upp till 8 cm

Förväxlingsarter: långbensgroda, vanlig groda

1,2 Hane i lekdräkt. Foto Lars Bergendorf.

1 Foto Sven Johansson.

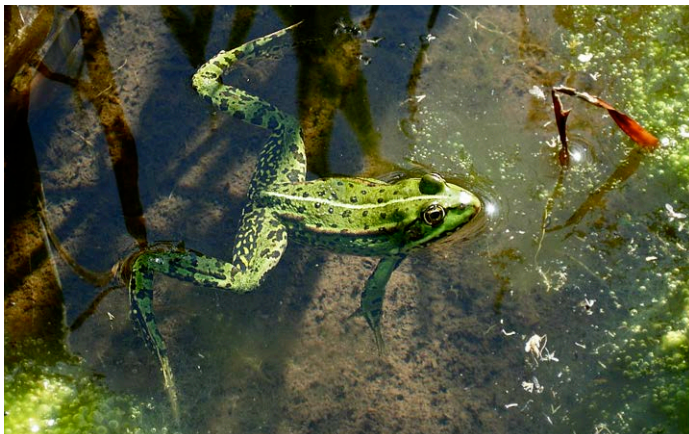
1,2 Hane i lekdräkt. Foto Johan Nilsson.

Ätlig groda

- 1 Grönaktig
- 2 Normallånga bakben
Liten grävknöl

Storlek adult: upp till 11 cm
Förväxlingsart: gölgroda

Förekommer naturligt endast i Skåne samt på en lokal i södra Östergötland.

1,2 Foto Sigvard Svensson.

1 Foto Per Nyström.

1,2 Spelande hane. Foto Lars Bergendorf.

Gölgroda

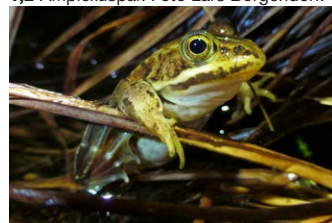
- 1 Brungrön
- 2 Relativt korta bakben
Stor grävknöl

Storlek adult: upp till 8 cm
Förväxlingsart: ätlig groda

Förekommer naturligt endast vid norra Upplandskusten samt på en lokal i södra Östergötland.

1,2 Amplexuspar. Foto Lars Bergendorf.

1 Foto Per Holliland.

1,2 Spelande hane. Foto Lars Bergendorf.

BESTÄMNINGSNYCKLAR

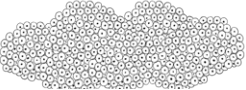

Nyckel för färdigutvecklade stadier

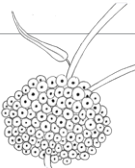
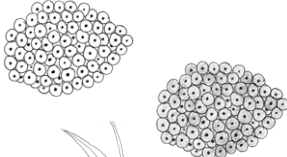

1	Med svans. Caudata , stjärtgroddjur		2
—	Utan svans. Anura , stjärtlösa groddjur		3
2	Brunaktig med en mörk linje som ser ut att gå genom ögat på huvudets sidor samt tre längsgående ränder på huvudet. Undersidan orange med bruna fläckar. Mindre än ca 10 cm. Slätare hud.		Mindre vattensalamander <i>Lissotriton vulgaris</i>
—	Svartaktig utan längsgående ränder på huvudet. Saknar mörk linje på huvudets sidor. Undersidan gul-orange med svarta fläckar. Upp till 16 cm. Knottig hud.		Större vattensalamander <i>Triturus cristatus</i>
3	Med tydlig trumhinna och utan giftkörtlar på huvudet. Oftast slätare hud.		4
—	Med giftkörtlar på huvudet och utan eller med otydlig trumhinna. Huden vårtig. Bufo nidae, paddor		11
4	På var sida sträcker sig ett hudveck från ögat bakåt till stjärten. Ranidae , egentliga grodor		5
—	Utan bakåtgående hudveck		9

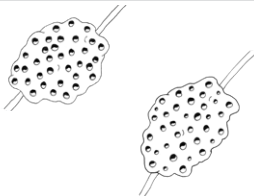

5	Oftast brunaktiga grodor med mörk ansiktsmask. Hudvecket sträcker sig utan avbrott hela vägen till stjärten.		6
—	Oftast grönaktiga grodor utan tydlig ansiktsmask. Hudvecket avdelat vid bakbenen och förskjutet in mot mitten. Har normalt en ljus rygglinje.		8
6	Stor trumhinna, nästan lika stor som ögat, placerad nära ögat. Lång spetsig nos. Rosa eller laxfärgad buk. Rödaktiga tänder på undersidan av bakfoten. Medelstor grävknöl på utsida av bakfoten. Ger ett väldigt slankt intryck. Upp till 8 cm.		Långbensgroda <i>Rana dalmatina</i>
—	Medelstor trumhinna, ungefär halva ögats storlek, placerad en bit från ögat. Ej rödaktiga tänder på undersidan av bakfoten.		7
7	Förhållandevis spetsig nos. Har under foten en hård grävknöl minst lika stor som halva innettån ("tummen"). Oftast ljus buk. Har ofta svarta distinkta fläckar på sidorna Hanen ofta blåaktig i samband med leken. Upp till 8 cm.		Åkergroda <i>Rana arvalis</i>
—	Trubbigare nos. Grävknölen är mjuk och tydligt mindre än halva innettån. Oftast fläckig buk. Upp till 11 cm.		Vanlig groda <i>Rana temporaria</i>

8	Mer brunaktig gröngroda med relativt korta bakben. Stor, hög och halvmånformad grävknöl under innettån. Upp till 8 cm. Förekommer naturligt endast vid norra Upplandskusten.	Gölgroda <i>Pelophylax lessonae</i>
—	Mer grönaktig gröngroda med normallånga bakben. Liten grävknöl under innettån. Upp till 11 cm. Förekommer naturligt endast i Skåne.	Ättlig groda <i>Pelophylax esculentus</i>
9	Liten (max 5 cm) klargrön groda med häftsquivor på finger- och tåspetsar. Liten trumhinna.	Lövgroda <i>Hyla arborea</i>
—	Annorlunda, något paddlika.	10
10	Liten (max 6 cm), vårtig groda med trekantig pupill. Grönaktig med tydlig svart- och orangeröd buk.	Klockgroda <i>Bombina bombina</i>
—	Liten, slät groda med lodrät pupill (i dagsljus). Brunaktig med mörka fläckar och ljus undersida. Stor, hård grävknöl på innettån. Upp till 8 cm.	Lökgroda <i>Pelobates fuscus</i>
11	Stor (upp till 12 cm) och mer eller mindre enfärgat brunsvart padda. Ögats iris orange- eller rödaktig.	Vanlig padda <i>Bufo bufo</i>
—	Medelstor (upp till 10 cm) med markant ryggteckning. Ögats iris gul- eller grönaktig.	12
12	Padda med gult streck längs ryggen och gulgrön iris. Upp till 8 cm.	Strandpadda <i>Epidalea calamita</i>
—	Padda med gröna fläckar på ryggen. Saknar rygglinje. Iris grönaktig. Upp till 10 cm.	Grönfläckig padda <i>Bufotes viridis</i>

Nyckel för ägg

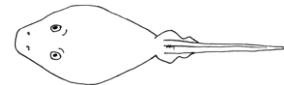
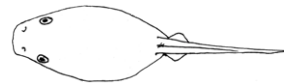
1	Ljusa ägg i en oval gelékapsel som ligger ett och ett, invirade i vattenvegetation. Caudata , stjärtgroddjur	2	
—	Ägg i runda geléhöljen som ligger tillsammans i klumpar eller strängar. Anura , stjärtlösa groddjur	3	
2	Ljust brun- eller gråvita ägg, 1,3–1,8 mm i diameter. Gelékapseln ca 3 mm.		Mindre vattensalamander <i>Lissotriton vulgaris</i>
—	Ljust grön- eller gulvita ägg, 1,8–2,0 mm i diameter. Gelékapseln ca 5 mm.		Större vattensalamander <i>Triturus cristatus</i>
3	Ägg som ligger tillsammans i små eller stora klumpar. Grodor	4	
—	Ägg i meterlånga strängar, 4–8 mm tjocka. Bufo nidae, paddor	11	
4	Stora, runda romklumpar, 5–15 cm diameter. Äggkärnan svart på ovsidan och ljus på undersidan.		5
—	Mindre, runda romklumpar där äggkärnan är brun på ovsidan och har ljus undersida, eller korvformade romklumpar med enfärgat mörk äggkärna.		7

5	Romklumparna fästa enskilt runt en kvist eller stjälk. Äggkärnan 1,5–3,0 mm.		Långbensgroda <i>Rana dalmatina</i>
—	Romklumparna från flera honor ligger oftast tillsammans i stora sjok. Äggkärnan 1,4–2,3 mm.		6
6	Nylagda romklumpar har klart geléhölje men blir med tiden, då äggen utvecklas, mattare i färgen. Svåra att skilja från vanlig groda.		Åkergroda <i>Rana arvalis</i>
—	Romklumparna har redan från början grumligt geléhölje. Svåra att skilja från åkergroda.		Vanlig groda <i>Rana temporaria</i>
7	Korvformade romklumpar, 15–80 cm långa och 10–20 mm tjocka. Äggen ligger oregelbundet ordnade.		Lökgroda <i>Pelobates fuscus</i>
—	Annorlunda.		8
8	Runda, köttbullsstore och kompakta romklumpar, ca 20–30 mm i diameter, som läggs i vattenvegetation. Äggkärnan ljusbrun på ovasidan med gradvis övergång till den ljusa undersidan.		Lövgroda <i>Hyla arborea</i>
—	Romklumparnas struktur relativt lös.		9
9	Små, löst sammanhängande romklumpar, 1–130 ägg som läggs i vattenvegetation. Brunaktig ovasida som gradvis övergår i gult på undersidan.		Klockgroda <i>Bombina bombina</i>
—	Större, löst sammanhängande romklumpar, oftast fler än 100 ägg per romklump. Den brunaktiga ovasidan har en skarp gräns mot den ljusa undersidan.		10

10	Alla ägg i samma klump är lika stora, 1,5–2,0 mm. Naturlig förekomst endast längs norra Upplandskusten.		Gölgroda <i>Pelophylax lessonae</i>
–	Ägg av olika storlek, 0,9–2,5 mm, i samma klump. Naturlig förekomst endast i Skåne.		Ätlig groda <i>Pelophylax esculentus</i>
11	Sträng med ägg som ser ut att ligga i en–två rader men när den sträcks ut ligger den egentligen i en enkel rad. Äggen är svarta med grå undersida. Tunn sträng, 2–6 mm, som normalt ligger fritt på botten i grunt vatten. Ofta mindre än 2 m lång.		Strandpadda <i>Epidalea calamita</i>
–	Sträng med ägg som ser ut att ligga i två–fyra rader men när den sträcks ut ligger den egentligen i två rader. Strängen är 4–8 mm tjock och ofta längre än 2 m.		12
12	Långa äggsträngar, 3-5 m, som är virade i vegetation. Äggkärnan ca 1,4–2,0 mm, och strängen ca 5–8 mm tjock.		Vanlig padda <i>Bufo bufo</i>
–	Ca 2 m långa strängar som normalt fästs vid vegetation men kan ligga löst på botten. Äggkärnan ca 1,0–1,6 mm och strängen ca 4–7 mm tjock. Geléhöljet är tunt och yttertjockleken är mindre än ett äggs bredd.		Grönfläckig padda <i>Bufotes viridis</i>

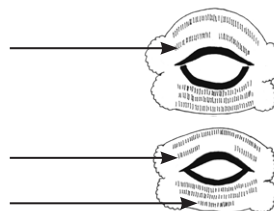
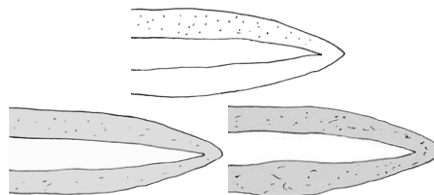
Nyckel för larver/yngel

1	Larver med tydligt avsatt huvud och utvändiga "gälbuskar". Avlång kropp. Caudata , stjärtgroddjur	2
—	Äggformade larver med svans. Inga utvändiga gälar. Anura , stjärtlösa groddjur	3
2	Jämnt avsmalnande svans. Ljust brunaktig kropp upp till 40 mm. Kortare fingrar och tår.	Mindre vattensalamander <i>Lissotriton vulgaris</i>
—	Svansen avsmalnande till en distinkt utdragen spets med en tydlig, svart linje och svarta prickar längs hela svansen. Mörk kropp upp till 70 mm lång. Långa fingrar och tår.	Större vattensalamander <i>Triturus cristatus</i>
3	Brunaktiga yngel. Ögonen sitter relativt långt ut mot huvudets sidor. Analöppningen mynnar antingen på eller till höger om kroppens mittlinje. Grodor	4
—	Svarta eller mörka yngel. Ögonen sitter längre in på huvudet. Analöppningen mynnar på kroppens mittlinje. Bufo nidae, paddor	11
4	Maxlängd över 6,5 cm.	5
—	Maxlängd högst 6,5 cm.	7

5	Mer eller mindre enfärgade, brunaktiga till grå eller beigefärgade yngel, något marmorerade på ovsidan. Svansen saknar mörka fläckar. Ögonen sitter långt ut på huvudets sidor. Svanskammen når upp till mitten på ryggen. Vanligtvis upp till 11 cm (kan bli 15 cm).		Lökgröda <i>Pelobates fuscus</i>
—	Grågröna eller olivfärgade yngel med mörka fläckar. Ögonen sitter en liten bit in på huvudets ovsida. Svanskammen når bara en kort bit upp på ryggen. Vanligtvis upp till 10 cm.		6
6	Olivgröna till mörka yngel. Upp till 7,5 cm. Naturlig förekomst endast längs norra Upplandskusten.		Gölgröda <i>Pelophylax lessonae</i>
—	Gula till grönbruna yngel. Upp till 10 cm. Naturlig förekomst endast i Skåne.		Ätlig groda <i>Pelophylax esculentus</i>
7	Grönskimrande yngel. Svanskammen lång, når fram till området mellan ögonen.		8
—	Brunskimrande yngel. Annorlunda svanskam, når inte fram till ögonen.		9
8	Svansen nätmönstrad (tunna, mörka linjer). Analöppningen mynnar på kroppens mittlinje. Högst 5 cm.		Klockgroda <i>Bombina bombina</i>
—	Kroppen fiolformad sett uppifrån. Svansen fläckig men inte nätmönstrad. Analöppningen mynnar till höger om kroppens mittlinje. Högst 3 cm.		Lövgröda <i>Hyla arborea</i>

9	Svanskammen når upp till ryggens mitt. Stora, mörka fläckar på svansen. Upp till 6 cm.	Långbensgroda <i>Rana dalmatina</i>
—	Svanskammen når bara en liten bit upp på ryggen. Om det finns fläckar på svansen är dessa små.	10
10	Svansen slutar i en spets. Svanskammen något "sladdrig". Upp till 4,8 cm.	Åkergroda <i>Rana arvalis</i>
—	Avrundad svansspets. Fastare svanskam. Upp till 4,5 cm.	Vanlig groda <i>Rana temporaria</i>
11	Grå- till grönbrunaktig ovalsida med ljusare buk. Nedre delen av svanskammen är glasklar. Upp till 5 cm.	Grönfläckig padda <i>Bufo viridis</i>
—	Svart eller svartbrun, ibland med gulaktiga prickar på buken. Även nedre delen av svanskammen är färgad. Upp till 4 cm.	12
12	Svartbrun, ofta med gula prickar på buken. Svanskammen något ljusare. Upp till 3,5 cm. Nedre raden av övre läpptänder inte delad eller delad med en smal lucka.	Vanlig padda <i>Bufo bufo</i>
—	Svart med mörk svanskam. Nedre raden av övre läpptänder delad med en markant bred lucka. Den understa raden av de nedre läpptänderna är tydligt kortare än de andra raderna.	Strandpadda <i>Epidalea calamita</i>

ARTBESKRIVNING

Större vattensalamander *Triturus cristatus* LC

Beteende

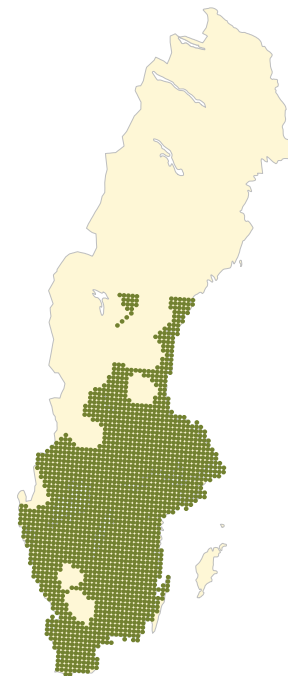
Lämnar sina övervintringsplatser tidigt på våren för att söka sig till lekvatten. Under leken, som vanligen sker i april och maj, utvecklar hanen en ryggkam som han visar upp för honorna i vattnet. Honan lägger sina ägg ett och ett på blad i vattenvegetationen. Sedan viker hon bladet över ägget som skydd. Leken sker huvudsakligen efter skymningen och det är ovanligt att djuren visar sig i lekvattnet under dagen (till skillnad från den mindre vattensalamandern som syns oftare). Larverna stannar i vattnet under säsongen och lekvattnet bör därför vara permanent.

Livsmiljö

Förekommer i öppna, kulturpräglade landskap men även i skärgårds- eller skogslandskap. Landmiljöerna ska helst innehålla mogna naturskogsbestånd med mycket död ved som ger gömslen och platser för födosök. Arten leker i fiskfria småvatten med mycket vegetation. I skogslandskapet uppträder den dock i ganska sura och nästan vegetationslösa skogstjärnar och myrgölar. Den undviker vatten med pH-värden lägre än 4,0 och lyckad reproduktion sker sällan i vatten med pH lägre än 4,5.

Utbredning

Förekommer i stora delar Sverige upp till och med Ångermanland, Västerbotten, Norrbotten och Lappland.

Bedömd utbredning 2024.

Förklaring till färgtoningar i utvecklingstabellerna

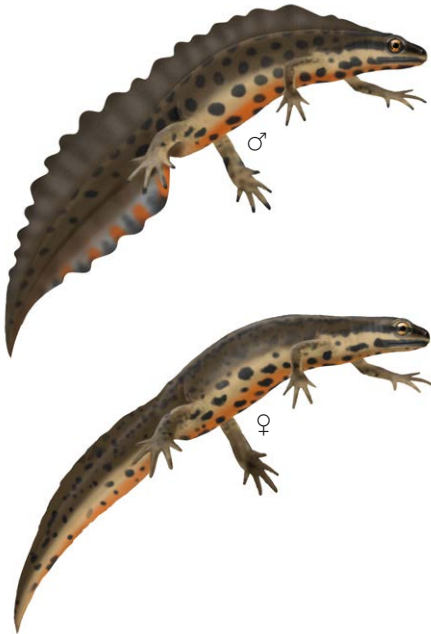
ljusare ton = kan finnas

mörkare ton = störst sannolikhet att höra/se

	Utvecklingstid	mar	apr	maj	jun	jul	aug	sep
vuxna individer	köns mogna efter 3–5 år							
ägg	10–30 dagar							
larver	2–3 mån							

Mindre vattensalamander

Lissotriton vulgaris (tidigare *Triturus vulgaris*) LC

Beteende

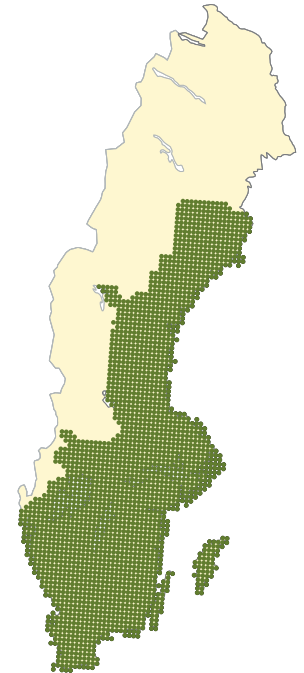
Inför leken, som vanligen sker i april och maj, kommer de vuxna djuren fram från sina övervintringsplatser och söker sig till lekvatten. Hanen utvecklar en ryggkam som han visar upp för honorna i vattnet. Honan lägger sina ägg ett och ett på blad i vattenvegetationen. Sedan viker hon bladet över ägget som skydd. Leiken sker vanligen efter skymningen men man kan även se djuren i lekvattnet på dagen (till skillnad från den större vattensalamandern som inte syns så ofta). Larverna stannar i vattnet hela säsongen och lekvattnet bör därför vara permanent.

Livsmiljö

Förekommer i de flesta typer av vattensamlingar och landmiljöer. Föredrar fiskfria vatten med mycket vegetation.

Utbredning

Tämligen vanlig norrut till Västerbotten och södra Lappland. Utbredningen är ojämn med utbredningsluckor i flera delar av landet.

Bedömd utbredning 2024.

	Utvecklingstid	mar	apr	maj	jun	jul	aug	sep	
vuxna individer	köns mogna efter 2–6 år	[Yellow bar spanning all months]							
ägg	10–30 dagar	[Green bar spanning from April to July]							
larver	2–3 mån	[Grey bar spanning from May to September]							

Klockgroda *Bombina bombina* LC

Beteende

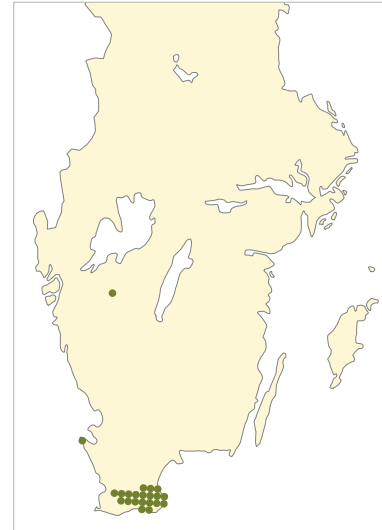
Leken sker både dag- och kvällstid, vanligen i slutet av maj och några veckor in i juni. Vid goda väderförhållanden (varmt) kan man höra klockgrodans hanar under april–oktober. Hanarnas läte låter som kyrkklockor eller som när man blåser i en tom flaska, och kan ibland höras kilometervis. Vid parningen lägger honan små, lösa romklumpar runt växtlighet i dammen. Honan lägger vanligen rom två gånger per säsong.

Livsmiljö

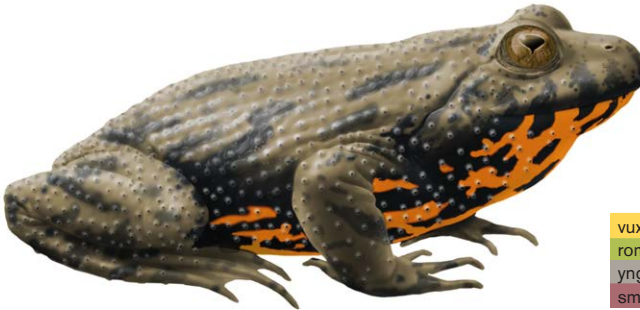
Klockgroda hittades förr främst i grunda kärr i betesmarker och på strandängar men nu finns den även i dammar i jordbrukslandskapet samt i alkärr och gamla stenbrott. Den trivs bäst i fiskfria och solbelysta vatten och förekommer ofta i samma vatten som lövgroda.

Utbredning

Klockgroda finns vid Mölle i nordväst samt i södra och sydöstra Skåne. Det finns även en liten population i Värgårda i Västergötland.

Bedömd utbredning 2024.

	Utvecklingstid	apr	maj	jun	jul	aug	sep
vuxna individer	köns mogna efter 2–3 år	[Yellow bar spanning from April to August]					
rom	4 dagar		[Green bar spanning from May to June]				
yngel	2–3 mån		[Grey bar spanning from May to July]				
smågrodor						[Red bar spanning from August to September]	

Lökgroda *Pelobates fuscus* VU

Beteende

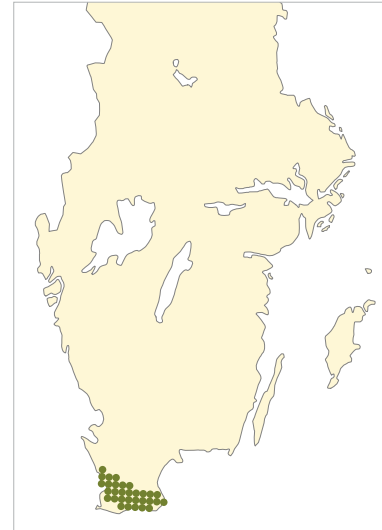
Lekperioden är förhållandevis kort och vanligen som mest intensiv i slutet av april. Hanarna spelar efter skymningen under vattenytan vilket gör att lätet kan vara svårt att uppfatta utan undervattensmikrofon. Det är endast hanar av två svenska groddjursarter som betar sig på detta sätt (den andra arten är långbensgrodan). Låtet är tre korta ”krock”-”krock”-”krock”. Rommen läggs i en korvliknande sträng, ofta virad runt någon vattenväxt. Lökgrodan har väldigt stora yngel och därför lång yngelutveckling. Ynglens metamorfos sker oftast inte förrän en bit in i augusti.

Livsmiljö

Lever i sandiga marker. Lekvattnen är ofta mägergravar i jordbrukslandskapet men dessa måste vara solbelysta och fria från fisk. Vintertid ligger den nergrävd på frostfritt djup och även sommartid ligger den nergrävd dagtid.

Utbredning

Finns bara i södra Skåne. Många av förekomsterna är isolerade och små.

Bedömd utbredning 2024.

	Utvecklingstid	mar	apr	maj	jun	jul	aug	sep
vuxna individer	köns mogna efter 2–3 år							
rom	3–5 dagar							
yngel	3–4 mån							
smågrodor								

Vanlig padda *Bufo bufo* LC

Beteende

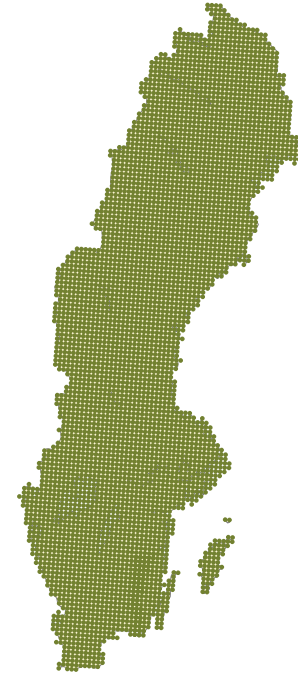
Leken sker under april och maj. Jämfört med våra andra paddarter är hanarnas spel inte lika intensivt utan låter metalliskt ”rråp”... ”rråp”... ”rråp”... Vanlig padda leker även under dagen. De långa romsträngarna viras runt växtlighet, gärna en liten bit upp från botten i vegetationen, något som man inte ser hos de andra paddarterna. Paddyngel är giftiga för de flesta fiskarter. Man kan ofta se den vanliga paddans yngel simma i stim ute i dammar.

Livsmiljö

Vanlig padda klarar sig i de flesta miljöer och leker gärna i dammar och sjöar med fisk.

Utbredning

Förekommer i hela landet, från Skåne till norra Norrland.

Bedömd utbredning 2024.

	Utvecklingstid	mar	apr	maj	jun	jul	aug
vuxna individer	köns mogna efter 2–5 år	[Yellow bar spanning all months]					
rom	10–30 dagar		[Green bar spanning April and May]				
yngel	2–3 mån			[Grey bar spanning May, June, and July]			
småpaddor						[Red bar spanning July and August]	

Strandpadda (stinkpadda) *Epidalea calamita* (tidigare *Bufo calamita*) VU

Beteende

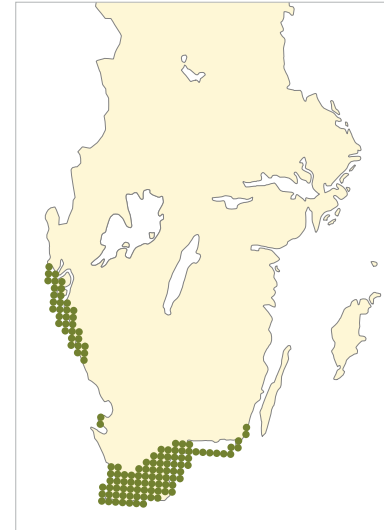
Leken är utdragen och sker från april till augusti. Strandpadda leker på natten och spellätet är ett högt och utdraget knarrande som vid goda väderförhållanden hörs flera kilometer. Rommen läggs i långa strängar på grunt vatten. Strandpaddan har den snabbaste yngelutvecklingen av våra groddjursarter vilket är en anpassning till att den lägger sin rom i vatten som riskerar att torka ut. Strandpaddans yngel är giftiga för fisk.

Livsmiljö

Leker i grunda vatten och även i bräckt vatten.

Utbredning

Finns på öar och längs kusterna från Bohuslän till östra Blekinge samt på några lokaler i Skånes inland.

Bedömd utbredning 2024.

	Utvecklingstid	apr	maj	jun	jul	aug	sep
vuxna individer	könsmogna efter 2–4 år	[Yellow bar spanning all months]					
rom	3–4 dagar	[Light green bar spanning all months]					
yngel	1,5–2 mån	[Grey bar spanning all months]					
småpaddor		[Red bar spanning from mid-May to mid-September]					

Grönfläckig padda *Bufotes viridis* (tidigare *Bufo viridis*) VU

Beteende

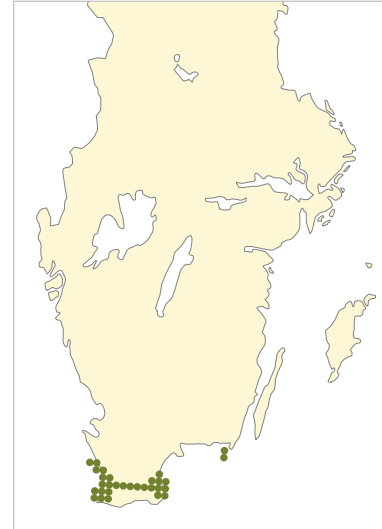
Arten vandrar mot lekvattnet i april-maj. Leken sker från slutet av april till början av maj. Grönfläckig padda leker under dygnets mörka timmar. Låtet från de spelande hanarna är en ljudlig, utdragen drill. Rommen läggs i strängar.

Livsmiljö

Grunda, fiskfria och gärna vegetationsfria vatten. Den kan även leka i bräckt vatten vid kusterna. Paddan trivs i stäppartade och störda miljöer som kalkbrott, strandängar och klippstensmiljöer men även i urbana områden med låg trafikintensitet.

Utbredning

Grönfläckig padda finns naturligt vid Skånes kuster samt på ön Utklippan i Blekinge. En lyckad utsättning på Ölands södra udde har lett till en reproducerande population. Utsättningsförsök har även gjorts på Gotland, än så länge utan framgång.

Bedömd utbredning 2024.

	Utvecklingstid	mar	apr	maj	jun	jul	aug
vuxna individer	köns mogna efter 2-4 år	[Yellow bar spanning from March to August]					
rom	3-4 dagar		[Green bar spanning from April to July]				
yngel	2 mån			[Grey bar spanning from May to July]			
småpaddor					[Red bar spanning from June to August]		

Lövgroda *Hyla arborea* LC

Beteende

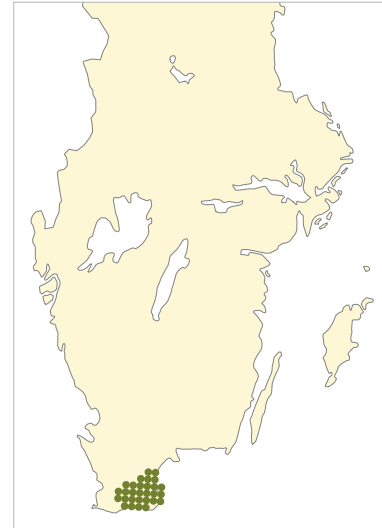
Lövgrodan har sugkoppar på fingrar och tår och klättrar väldigt bra. Den kan vara svår att upptäcka på dagen när den sitter uppe i bladverket. Lövgrodan är liten men ändå den mest högljudda av våra grodor. Hanarna sitter på flytbladsvegetationen och spelar efter skymningen. Låtet, ett energiskt ”kreck”-”kreck”-”kreck”, kan vid bra förhållanden höras på flera kilometers avstånd. Leken når vanligen sin höjdpunkt vid månadsskiftet maj-juni. Vid parningen lägger honan en liten romklump i vegetationen. Även under sensommaren och hösten kan man mitt på dagen och helt utanför lekperioden höra enstaka hanar som spelar från träd och buskar.

Livsmiljö

Lövgrodan leker i fiskfria och solexponerade vatten. Den trivs bäst intill lövskogsområden och i naturbetesmarker där dammarna ligger i anslutning till skogsbryn med en blandning av träd och buskar.

Utbredning

Lövgroda finns naturligt i södra och sydöstra Skåne. På Onsalahalvön i norra Halland finns en illegalt utsatt men etablerad population.

Bedömd utbredning 2024.

	Utvecklingstid	mar	apr	maj	jun	jul	aug	sep	
vuxna individer	köns mogna efter 2-3 år	[Yellow bar spanning all months]							
rom	3-4 dagar			[Green bar]	[Green bar]				
ungel	1-3 mån			[Grey bar]	[Grey bar]	[Grey bar]			
smågrodor						[Red bar]	[Red bar]	[Red bar]	

Vanlig groda *Rana temporaria* LC

Beteende

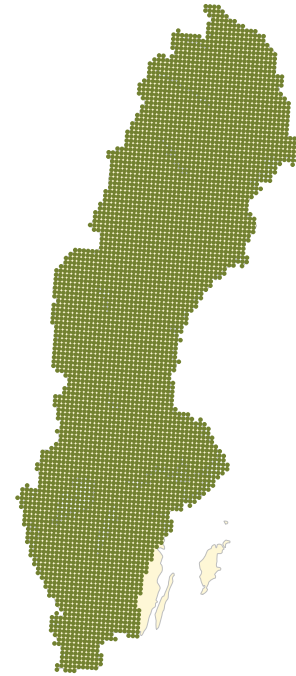
Leken sker under april och maj. Hanen lockar till sig honan genom ett knarrande läte. Vanlig groda leker även under dagtid (liksom åkergroda och vanlig padda). Alla honorna lägger sin rom på en gemensam plats i dammen, i en romsamling som flyter på vattenytan.

Livsmiljö

Vanlig groda är väl anpassad till att klara sig i olika typer av land- och vattenmiljöer. Trivs dock bäst i fiskfria småvatten.

Utbredning

Förekommer i princip i hela landet utom på Öland och Gotland.

Bedömd utbredning 2024.

	Utvecklingstid	mar	apr	maj	jun	jul	aug
vuxna individer	könsmogna efter 2–4 år						
rom	9–13 dagar						
yngel	1,5–2 mån						
smågrodor							

Åkergroda *Rana arvalis* LC

Beteende

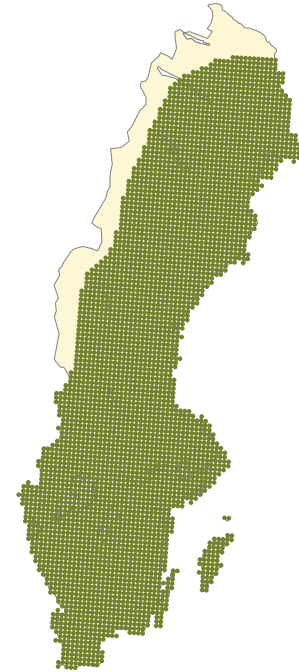
Man känner enkelt igen åkergrodan i samband i leken, som vanligtvis sker i april, då hanarna ofta blir helt eller delvis blå. Åkergrodan leker även på dagen och honorna lägger ofta sin rom tillsammans på en gemensam plats i dammen (en romklump hona). Till skillnad från rommen från vanlig grod sjunker åkergrodans rom till botten. Åkergrodan låter liknar ljudet från luftbubblor när man stoppar en tom flaska under vattnet eller avlägset skällande hundar "vop", "vop", "vop".

Livsmiljö

Åkergrodan är väl anpassad till att klara sig i olika typer av land- och vattenmiljöer, även i barrskogsområden.

Utbredning

Åkergroda kan man hitta i hela Sverige utom i fjällkedjan.

Bedömd utbredning 2024.

	Utvecklingstid	mar	apr	maj	jun	jul	aug
vuxna individer	köns mogna efter 2–4 år	[Yellow bar spanning all months]					
rom	9–13 dagar	[Light green bar spanning all months]					
yngel	1,5–2 mån	[Grey bar spanning all months]					
småpaddor		[Red bar spanning all months]					

Långbensgroda *Rana dalmatina* VU

Beteende

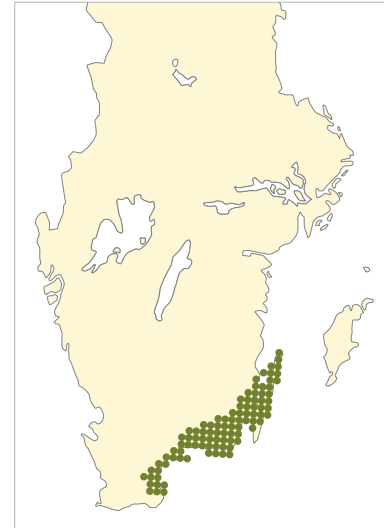
Leken börjar tidigare än för någon annan groddjursart i Sverige. På Öland har man enstaka gånger funnit romklumpar i januari och februari men normalt börjar leken i slutet av mars. Romklumpen flyter upp till ytan och ligger som en pannkaka trots att ynglen kläckts. Leken sker huvudsakligen nattetid då hanarna sitter på botten och spelar (samma beteende har också lökgroda). Låtet är ett snabbt kurrande ljud ”rock”, ”rock”, ”rock”, ”rock” men det är svårt att höra utan undervattensmikrofon. Till skillnad från åkergroda och vanlig groda (som också är så kallade brungrodor) fäster honan sin enda romklump runt en växt eller gren under vattenytan.

Livsmiljö

Små vatten som kärr, dammar och grustag, ofta nära skogsmiljöer. Landmiljöerna består ofta av skog med fuktiga gräsmarker, naturbetesmarker, kärr, bäckar och sumpskogar.

Utbredning

Förekommer i sydöstra Skåne, Blekinge, sydöstra Kalmar län samt på Öland.

Bedömd utbredning 2024.

	Utvecklingstid	feb	mar	apr	maj	jun	jul	aug
vuxna individer	köns mogna efter 2–3 år	■		■				
rom	20–40 dagar		■		■			
yngel	2–3 mån			■		■		
smågroddor						■		

Ätlig groda *Pelophylax esculentus* (tidigare *Rana esculenta*) LC

Beteende

Den ätliga grodan tillbringar lång tid vid vattenmiljöerna. Man kan ofta hitta den i dammar och lekvatten hela sommaren och en bra bit in på hösten. I samband med leken, som sker i slutet av maj och början av juni, blåser hanen upp två vitaktiga strupsäckar i mungiporna (precis som gölgrödehanen). Man kan ofta höra hanarna spela även dagtid. Låtet är ett typiskt kväkande ”quack” som så småningom övergår i ett utdraget kvackande ”keeeck”-”keeeck”-”keeeck”. Under parningen lägger honan en romklump på vattenväxter, ungefär 10 cm under vattenytan.

Livsmiljö

Finns i de flesta typer av vatten och kan även förekomma i vatten med fisk.

Utbredning

Ätlig groda finns naturligt i södra och sydvästra Skåne samt på en lokal i sydöstra Östergötland. Illegalt utsatta populationer finns vid Göteborg samt i Småland.

Bedömd utbredning 2024.

	Utvecklingstid	apr	maj	jun	jul	aug	sep	okt	
vuxna individer	könsmogna efter 2–3 år	[Yellow bar spanning all months]							
rom	5 dagar		[Green bar spanning May, June, July]						
yngel	3–4 mån		[Grey bar spanning May, June, July, August]						
smågrodor						[Red bar spanning August, September, October]			

Gölgroda *Pelophylax lessonae* (tidigare *Rana lessonae*) VU

Beteende

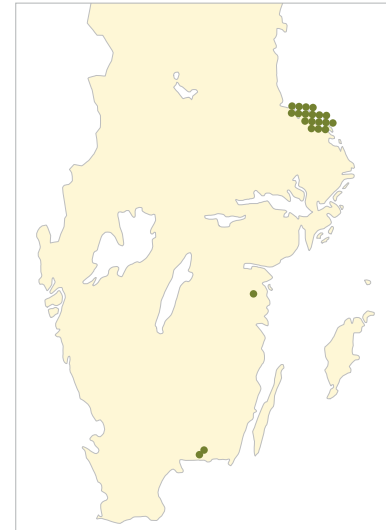
Leken sker vanligtvis i slutet av maj och början av juni. Hanarna blåser upp två vitaktiga strupsäckar i mungiporna och man kan höra dem spela framförallt dagtid och ljumma kvällar. Låtet är ett typiskt kväkande "quack" som så småningom övergår i ett utdraget kvackande "keeeck"- "keeeck"- "keeeck". Under parningen lägger honan en romklump på vattenväxter. Gölgrodan finns i och intill vatten från april till oktober.

Livsmiljö

Grundområden i solexponerade småvatten och gölar nära kusten. Kan finnas i vatten med fisk.

Utbredning

Förekommer naturligt i kustområdet i norra Uppland, samt i sydöstra Östergötland. En population av centraleuropeiskt ursprung har fått fäste i Kalmar län.

Bedömd utbredning 2024.

	Utvecklingstid	apr	maj	jun	jul	aug	sep
vuxna individer	köns mogna efter 3-4 år	[Yellow bar spanning from April to August]					
rom	5 dagar	[Green bar spanning from May to June]					
yngel	3 mån	[Grey bar spanning from May to July]					
smågrodor							[Red bar in August]

GRODDJUR I NATURVÅRDEN

Hot

Många faktorer har påverkat groddjuren negativt:

- ♦ försämrad vattenkvalitet
 - övergödning
 - bekämpningsmedel
 - försurning
 - utsättning av fisk och kräftor i tidigare fisktomma vatten
- ♦ sjukdomar, t.ex. chytridsjuka (svampsjukdom) och Ranavirus
- ♦ trafik, många grodor och paddor blir överkörda under sina vandringar
- ♦ utdikning i jordbrukslandskapet har minskat antalet lekvatten
- ♦ värdefulla landmiljöer, naturbetesmarker och ädellövskogar i anslutning till lekvattnen har minskat.

Ovanstående påverkansfaktorer kan leda till isolerade populationer och spridningsproblem, något som innebär risk för inavel.

Vatten med kräftor saknar ofta vegetation. Foto Marika Stenberg.

För högt betetryck. Foto Marika Stenberg.

Matning av änder orsakar övergödning. Foto Marika Stenberg.

Åtgärder

Både privata personer och myndigheter kan hjälpa till att förbättra groddjurens levnadsvillkor genom att:

- ♦ underlätta för dem att röra sig längs viktiga spridningsvägar genom att bygga passager under vägar, alternativt sätta upp barriärer för att leda dem längs andra vägar
- ♦ anlägga småvatten samt restaurera befintliga våtmarker och dammar
- ♦ anlägga fiskfria trädgårdsdammar med riklig vattenvegetation
- ♦ skapa och bevara spridningskorridorer i landskapet
- ♦ skapa odlingsfria områden (skyddszoner) runt alla vatten i åkerlandskapet
- ♦ anpassa antalet betande djur så att de inte skadar lekmiljön (vid förekomst av hotade arter eller särskilt viktiga populationer)
- ♦ skapa övervintringsplatser genom att lämna ris- och vedhögar, eller anlägga s.k. faunadepåer.

Faunadepå kan man beskriva som ett hål i marken där man lägger in en blandning av sten och död ved. Den bildar håligheter för övervintring men fungerar även som gömsle. Den kan också bestå av en hög med stenar eller stockar. Även en öppen komposthög fungerar som faunadepå. Fördelen med att gräva ett hål är att det lättare blir frostfritt samt att det inte ser "skräpig" ut. I trädgården kan man lämna lövhögar och ris (öppen komposthög) samt ha stenpartier.

Illustration Pia Hertonsen.

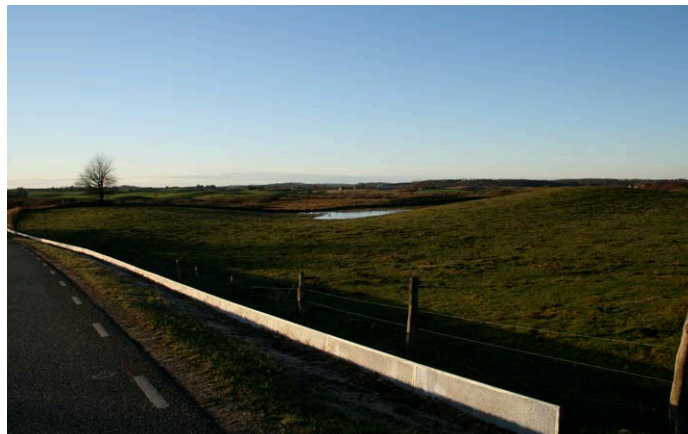
Småvatten i mosaikartad landmiljö. Foto Marika Stenberg.

Trädgårdsdamm med vegetation. Foto Marika Stenberg.

Lagom betestryck är positivt. Foto Marika Stenberg.

Barriär för att leda groddjur rätt eller hindra dem från att komma ut på körbanan. Foto Marika Stenberg.

Varningsskylt. Foto Marika Stenberg.

Grodpassage. Foto Marika Stenberg.

Utsättningar

För att en population långsiktigt ska överleva krävs att antalet individer är tillräckligt stort. Inom arbetet med åtgärdsprogram för hotade arter och naturtyper har man gjort utsättningar för att rädda vissa groddjursarter. Dessa har utförts på lokaler där arten i fråga minskat kraftigt eller försvunnit.

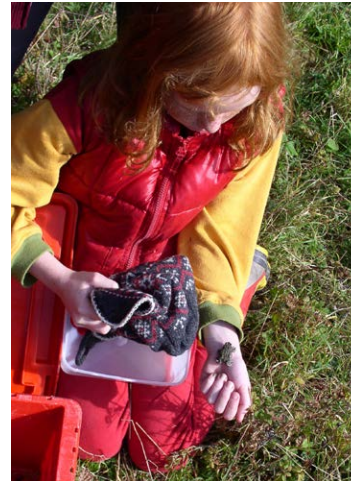
Utsättning av arter är förbjuden utan tillstånd och dispens från artskyddsförordningen. Utsättningarna som gjorts inom arbetet med åtgärdsprogram för hotade arter och naturtyper är noggrant planerade och syftar till en långsiktig överlevnad för arten.

I förberedelserna ingår att se till att det finns lämpliga och tillräckligt många fiskfria lekvatten och bra landmiljöer för födosök, övervintring och spridning. Man utreder också varför arten har försvunnit från en vald lokal och vilka förutsättningar är att arten etableras där igen. Utplantering genomförs enbart på lokaler där arten funnits tidigare. Inom arbetet med åtgärdsprogram är också utsättningsmaterialet fritt från sjukdomar och har goda genetiska förutsättningar.

Genom illegal och dåligt planerad utsättning riskerar man att:

- ♦ de utsatta djuren dör
- ♦ balansen mellan redan förekommande arter rubbas
- ♦ sjukdomar sprids.

Om döda groddjur hittas kan eventuella sjukdomar analyseras. Analyserna görs kostnadsfritt av Statens veterinärmedicinska anstalt SVA. Läs mer på www.sva.se. Kontakta din kommun eller länsstyrelse vid fynd av döda groddjur.

Exempel på utsättning av grönfläckig padda som Länsstyrelsen Gotland gjorde tillsammans med skolbarn från Oja skola 2005.

Djuren släpptes vid Kätteviken i Sundre på södra Gotland.

Foton Lena Almqvist.

FAUNAVÄKTA GRODDJUR

Medborgarforskning handlar om att allmänheten, alltså personer som inte är forskare, hjälper forskare att undersöka olika frågor.

Att övervaka djur och natur är ofta svårt, i och med att det kräver mycket tid och resurser. Vi är därför helt beroende av allmänhetens observationer för att förstå tillståndet i naturen. Det är i många fall helt nödvändigt för att få in data.

Groddjur (och kräldjur) lämpar sig ytterst väl för medborgarforskning, dels för att de ofta går att känna igen, dels för att de samlar sig under vissa tider på året, vilket gör att man då kan gå dit och räkna dem. De här arterna är också viktiga indikatorer för tillståndet i vår natur, framförallt groddjuren gynnas av friska giftfria våtmarker.

Det vi hoppas på, är att få medborgare att hjälpa till med detta. Egentligen krävs det i princip inga som helst förkunskaper, annat än ett genuint intresse för djur och natur, och en vilja att lägga en eftermiddag på en utflykt till en lämplig groddamm, eller annan lokal där man brukar kunna se vissa arter.

Val av lokal

Börja med att skapa ett konto på Artportalen.se. Välj sedan ut en eller flera lokaler att inventera och döpa dem i Artportalen. På varje lokal ska man räkna hur många djur, romklumpar, yngel etc som man ser när man går dit. Bäst är om man kan känna igen vilken art man ser, men en del kan vara svåra att känna igen, särskilt om man bara ser dem på håll. Då går det att rapportera dem som artkomplex (till exempel brungrödor om man inte ser skillnad på vanlig, åker eller långbensgroda). Ofta kan dock en artnyckel hjälpa till:

Vanlig groda, parningsceremoni på våren. Inventeringsmetoden består av att räkna hur många individer man ser. Foto Peter Helperin.

Groddjur: <https://artfakta.se/artbestamning/taxon/amphibia-4000105/artnyckel/22291>

Kräldjur: <https://artfakta.se/artbestamning/taxon/reptilia-4000106/artnyckel/21577>

Återbesök lokalen och räkna djuren på samma sätt, gärna flera gånger samma säsong. Gör man det under minst två år så har man en tidsserie för lokalen. En stor mängd tidsserier från olika lokaler gör att vi kan räkna ut om arterna ökar eller minskar. Ju längre tidsserierna blir desto bättre, men missar man något år är det inte förstört, utan det är bara att fortsätta året därpå.

En viktig aspekt är att rapportera om man går ut även om man inte hittar några djur, då rapporterar man dem som eftersökt men ej återfunnen.

Så vår uppmaning till er alla är att bli Faunaväktare för en lokal, kanske är det din lokalförening, du själv, eller kanske din skolklass. Försök göra på samma sätt för att upptäcka djuren varje år. Det finns inget som hindrar flera olika personer från att vara Faunaväktare för samma lokal, eller för en person att vara faunaväktare för ett antal olika lokaler, allt beroende på intresse och engagemang. Om du inte känner till någon lokal kan du söka på en art i artportalen (inom ditt län t ex) och titta på kartan var det finns lämpliga lokaler i närheten.

Inventeringsmetodik – se och lyssna

Adulter – vuxna

Grodor och paddor kan inventeras genom att räkna antalet spelande hanar. Man går runt vattnet och räknar alla individer man hör/ser.

Hanar av klockgroda, strandpadda, grönfläckig padda, lövgroda, ätlig groda och gölgroda kan man få att börja spela genom att spela upp eller härma deras läte. Använd gärna vår mobilapp Grodguiden för detta genom att spela upp läten.

För vanlig padda, vanlig groda, åkergroda och långbensgroda är det vanligare att rapportera hur många individer eller romklumpar man ser (se nedan).

Salamandrar räknas individuellt genom att lysa med en lampa på natten. En stark pann- eller ficklampa fungerar bra. Man går längs strandlinjen och räknar alla individer man ser.

På väg till lekvatten skrämmer man ofta groddjuren så de slutar spela. Om man står tyst en stund börjar dom spela igen.

Spelande hanar (när de är aktiva) räknas för följande arter:

- ♦ klockgroda – på dagen men även på natten vid bra väder och temperatur över 10°C
- ♦ lökgroda – efter skymningen, med undervattensmikrofon eftersom de spelar under vattnet
- ♦ strandpadda – efter skymningen
- ♦ grönfläckig padda – efter skymningen
- ♦ lövgroda – efter skymningen, gärna över 10°C
- ♦ ätlig groda – på dagen men även på natten
- ♦ gölgroda – på dagen men även på natten.

Ägg

Rom av grodor och paddor inventeras genom att räkna romklumpar eller romsträngar när man går runt vattnet. En hona lägger en romklump eller en romsträng. Romklumpar i vattnet räknas för följande arter:

- ♦ vanlig groda – ca 130 romklumpar per m² i en romsamling
- ♦ åkergroda – ca 200 romklumpar per m² i en romsamling
- ♦ långbensgroda.

Romsträngar i vattnet räknas för följande arter:

- ♦ strandpadda
- ♦ grönfläckig padda
- ♦ vanlig padda.

Yngel

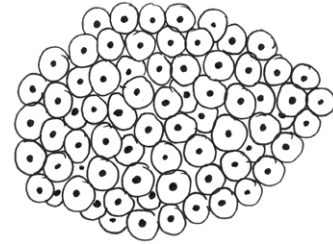
Eftersom yngel av de flesta groddjursarter (utom salamandrar) är svåra att skilja i fält räcker det att rapportera de högre taxonomiska artgrupperna (paddor och grodor). Läs mer på sidan 10.

Rapportera på Artportalen

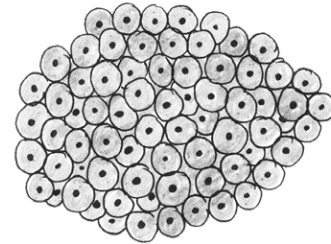
För att kunna rapportera på www.artportalen.se måste du skapa ett konto där. Sen är det bara att logga in och rapportera.

Ta gärna bilder på groddjur du ser i fält och ladda upp den när du rapporterar. Dina fynd får därmed en viktig kvalitetssäkring.

Du kan rapportera via mobilen eller datorn.

Romklump från åkergroda
Rana arvalis

Romklump från vanlig groda
Rana temporaria

REFERENSLISTA OCH MER INFORMATION

Bestämningslitteratur

- Ahlén, I., Andrén, C. och Nilsson, G. (1995). Sveriges grodor, ödlor och ormar. Naturskyddsforeningen. 2:a reviderade och utökade upplagan.
- Fog, K., Schmedes, A. och Rosenorn de Lasson, D. (2001). Nordens paddor och krybdyr. Gads Forlag, Köpenhamn. 1. udgave, 2. oplag.

Inventeringsmetodik

- Hallengren, A. och Blank, H. (2010). Manual för uppföljning i skyddade områden – Skyddsvärda däggdjur samt grod- och kräldjur. Naturvårdsverket. www.naturvardsverket.se.
- Malmgren, J. C., Gustafson, D., Journath-Pettersson, C., Grandin, U. och Rygme, H. (2005). Inventering och övervakning av större vattensalamander (*Triturus cristatus*). Naturvårdsverket. Handbok för miljöövervakning.

Sjukdomar

- Håll Sverige rent från smittsamma grodsjukdomar! www.sva.se.
- Undvik att sprida amfibiesjukdomar. 2019. Information från det Nordiska nätverket för åtgärder mot Chytridiomyces med finansiering från Nordiska Ministerrådet. Kan laddas ner från Länsstyrelsen Skånes publikationer.

Åtgärdsprogram och artfakta

- Ahlén, I. (2011). *Rana dalmatina*. Långbensgroda. Artfaktblad. ArtDatabanken, SLU 2012-01-26.
- Ahlén, I., Edenhann, P., Berglund, B., Nyström, P. och Stenberg, M. (2012). *Hyla arborea*. Lövgroda. Artfaktblad. ArtDatabanken, SLU 2012-12-20.
- Andrén, C., Nilson, G., Berglund, B., Nyström, P. och Stenberg, M. (2012). *Bombina bombina*. Klockgroda. Artfaktblad. ArtDatabanken, SLU 2012-12-20.
- Andrén, C., Nilson, G., Höggren, M. och Berglund, B. (2006). *Epidalea calamita*. Stinkpadda. Artfaktblad. ArtDatabanken, SLU 2012-01-25.
- Andrén, C., Nilson, G., Sjögren-Gulve, P. och Pröjts, J. (2002). *Pelophylax esculentus*. Ätlig groda. Artfaktblad. ArtDatabanken, SLU 2011-12-21.
- Andrén, C., Nilson, G., Strömberg, G. och Berglund, B. (2006). *Bufo viridis*. Grönfläckig padda. ArtDatabanken, SLU 2011-12-22.
- Andrén, C. och Nilsson, G. (2000). Åtgärdsprogram för bevarande av klockgroda (*Bombina bombina*) 2000–2002. Naturvårdsverket. Rapport 5636.
- Andrén, C. och Nilsson, G. (2000). Åtgärdsprogram för bevarande av grönfläckig padda (*Bufo viridis*) 2000–2002. Naturvårdsverket.

- Andrén, C. och Nilsson, G. (2000). Åtgärdsprogram för bevarande av stinkpadda (*Bufo calamita*) 2000–2002. Naturvårdsverket.
- Berglund, B., Ahlén, A., Persson, P., Nyström, P. och Stenberg, M. (2012). *Pelobates fuscus*. Lökgroda. Artfaktblad. ArtDatabanken, SLU 2012-12-20.
- Edenhann, P. och Sjögren-Gulve, P. (2000). Åtgärdsprogram för bevarande av lökgrodan (*Pelobates fuscus*) 2001–2004. Naturvårdsverket.
- Edenhann, P. och Sjögren-Gulve, P. (2000). Åtgärdsprogram för bevarande av lövgrodan (*Hyla arborea*) 2001–2004. Naturvårdsverket.
- Malmgren, J. (2007). Åtgärdsprogram för bevarande av större vattensalamander (*Triturus cristatus*) och dess livsmiljöer 2006–2010. Naturvårdsverket.
- Nyström, P. och Stenberg, M. (2008). Åtgärdsprogram för bevarande av lökgroda (*Pelobates fuscus*) 2008–2011. Naturvårdsverket. Rapport 5826.
- Pröjts, J. (2013). Åtgärdsprogram för strandpadda (*Bufo calamita*) 2013–2017. Naturvårdsverket. Rapport 6539.
- Sjögren-Gulve, P. och Nilsson, J. (2011). *Pelophylax lessonae*. Gölgroda. Artfaktblad. ArtDatabanken, SLU 2011-12-22.
- Stenberg, M. och Nyström, P. (2010). Åtgärdsprogram för bevarande av klockgroda (*Bombina bombina*) 2010–2014. Naturvårdsverket. Rapport 6363.
- Wirén, M. (2010). Åtgärdsprogram för bevarande av grönfläckig padda (*Bufo viridis*) 2011–2016. Naturvårdsverket. Rapport 6406.

Övrig information

- Blank, S. och Svensson, M. (red.) 2013. Artinriktad naturvård. ArtDatabanken, SLU. Uppsala. www.slu.se/artdatabanken.
- Jordbruksverket (2005). Grod- och kräldjur i landskapet. Biologisk mångfald i odlingslandskapet. Jordbruksverket.
- Naturskyddsforeningen (2013). 69 naturvänliga aktiviteter. Inspirationsmaterial för praktiska naturvårdsåtgärder. Naturvänliga veckan 2013.
- Nyström, P. och Stenberg, M. (2008). Forskningsresultat och slutsatser för bevarandearbetet med hotade amfibier – En litteraturgenomgång. Länsstyrelsen i Skåne. Rapport 2008: 55.
- Stenberg, M., Nyström, P., Ekdahl, B. och Hertonsson, P. 2021. Grodor ur ett skänkt perspektiv. Länsstyrelsen Skåne, rapport 2021:27.
- Nyström, P., Stenberg, M., Hertonsson, P. och Hallengren, A. (2014). Grodor ur ett skänkt perspektiv. Länsstyrelsen Skåne. www.lansstyrelsen.se/skane.
- Trafikverket (2012). Natur – Groddjur. www.trafikverket.se.
- Lundwall, U. och Isaksson, I. (2006). Närmaturboken: idéer för att utveckla biologisk mångfald. Svenska Naturskyddsforeningen och Centrum för biologisk mångfald.

Innehåll

Om groddjur	2
Systematisk översikt	2
Fridlysning	3
Art- och habitatdirektivet.	3
Rödlista	3
Levnadsätt.	4
Svenska groddjur	6
Utseende	8
Tips för artbestämning	8
Utseende ägg	8
Utseende yngel.	10
Utseende adulter.	12
Bestämningsnycklar	21
Nyckel för färdigutvecklade stadier	21
Nyckel för ägg	24
Nyckel för larver/yngel	27
Artbeskrivning	30
Groddjur i naturvården.	43
Hot	43
Åtgärder	44
Utsättningar	46
Faunaväkt groddjur	47
Val av lokal	47
Inventeringsmetodik – se och lyssna	48
Rapportera på Artportalen	49
Referenslista och mer information	50

Faunaväkteriet är en ideell övervakning av hotade djurarter. En grundläggande kunskap om hotade arters förekomst samt trender i populationsstorlek och dynamik krävs för att kunna bevara dem. Övervakning och uppföljning är därför en mycket viktig del av bevarandearbetet.

Redaktör

Pavel Bina

Författare

Pavel Bina, Isak Isaksson, Pia Hertonsson, Per Nyström, Marika Stenberg

Faktagranskning

Mikael Svensson, Lena Tranvik

Språkgranskning

Anna Lejfelt Sahlén, Eva Lena Neiman, Annika Sohlman

Illustrationer

Jan-Åke Winqvist, samtliga groddjursarter (adulter) Pia Hertonsson, illustrationer till bestämningsnycklar

Kartor

Sofie Wikberg, Henrik Thurjell, Sofia Gylje Blank

Omslag

Foto: Krister Hall. Lövgroda *Hyla arborea*.

Grafisk form

Ingrid Nordqvist Johansson, Katarina Nyberg (omslag)

Rekommenderad citering

Bina, P. (red.) 2015. Sveriges groddjur – Amphibia. SLU Artdatabanken, Uppsala.

Uppdragsgivare och ekonomiskt stöd

Naturvårdsverket och Sveriges Lantbruksuniversitet.

Copyright © 2024

Förlag SLU Artdatabanken, Uppsala

ISBN 978-91-87853-72-2

Reviderad 2024

Vi jobbar för en rik och känd natur

På SLU Artdatabanken arbetar vi med att kartlägga tillståndet för den biologiska mångfalden i Sverige. Med hjälp av ett stort antal engagerade privatpersoner, yrkesverksamma naturvårdare och expertkommittéer arbetar vi för att samla in och analysera data om Sveriges arter och naturtyper. Tillsammans bidrar vi till en hållbar förvaltning av naturresurser och arbetar för en rik och känd natur.

SLU Artdatabanken är nationell koordinator för faunaväktariatet och driver olika övervakningsprojekt tillsammans med bland andra Naturskyddsföreningen, Sveriges Entomologiska Förening, Trollsländeföreningen och Svensk Dagfjärilsövervakning.

Faunaväktariatet

faunavakteri@slu.se

www.artdatabanken.se/faunavakteri

SLU Artdatabanken

Ett kunskapscentrum för arter och naturtyper